

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу
Шеремети Катерини Борисівни

на тему «Структурно-семантичні та функційні особливості термінології
фахової мови вищої освіти США»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

в галузі знань **03 Гуманітарні науки**

за спеціальністю **035 Філологія**

Актуальність теми дисертації зумовлена необхідністю впорядкування та уніфікації терміносистеми американської вищої освіти, яка характеризується варіативністю найменувань і постійним збагаченням новими поняттями. З огляду на інтенсивні термінотворчі процеси у галузі вищої освіти США на початку XXI століття, стрімкий розвиток інформаційних технологій, гуманізацію, диверсифікацію та подальшу прагматизацію освітньої системи досліджувана тема досі залишалася недостатньо опрацьованою. Фахова мова американської вищої освіти до цього часу не була об'єктом окремого комплексного дослідження. Зокрема, актуальним є вивчення структурно-семантичних і функційних особливостей вжитку термінологічних одиниць у фаховій мові вищої освіти США.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає у такому: вперше сформовано корпус англomовних термінологічних одиниць у сфері вищої освіти США на основі різних видів фахових текстів галузі; обґрунтовано періодизацію етапів становлення та розвитку терміносистеми фахової мови вищої освіти США; запропоновано уточнені визначення понять *«фахова мова галузі вищої освіти США»*, *«термін фахової мови вищої освіти США»*, *«термінологія фахової мови вищої освіти США»*, *«фаховий текст галузі вищої освіти США»*; проведено словотворчий аналіз термінів галузі вищої освіти США, систематизовано типові структурно-семантичні моделі термінів досліджуваної сфери та визначено їх функційне призначення; укладено англо-український термінологічний словник вищої освіти США. Достовірність отриманих результатів забезпечується використанням авторитетних лексикографічних джерел та спеціального програмного забезпечення, зокрема корпус-менеджера *AntConc* для аналізу ключових термінів у фаховій мові.

Наукові дослідження були виконані здобувачем на кафедрі теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського в рамках НДР «Різножанровий англomовний дискурс: когнітивно-прагматичний, крос-культурний та інформаційно-технологічний аспекти» (номер державної реєстрації 0124U002094)» під керівництвом професора кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, доктора філологічних наук, професора Тараненко Лариси Іванівни.

Отже, у дисертаційній роботі виконано завдання, що полягали в: уточненні сутності базових понять, пов'язаних із дослідженням терміносистеми фахової мови вищої освіти США; систематизації етапів її становлення та розвитку; встановленні закономірностей структурно-композиційної організації терміносистеми фахової мови вищої освіти США; класифікації термінів за тематичними групами; визначенні особливостей лексико-семантичних відношень (синонімії, антонімії, полісемії, метафори, метонімії); вивченні та узагальненні функційних характеристик фахової мови вищої освіти США та її термінології. Усі поставлені завдання виконано в повному обсязі; здобувач повністю оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Шеремети К. Б. повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 035 Філологія та напрямам досліджень відповідно до освітньо-наукової програми «Філологія».

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям мовознавчих досліджень у галузі термінознавства.

На підставі звіту подібності тексту можна зробити висновок, що дисертаційна робота Шеремети К. Б. є результатом самостійного наукового дослідження та не містить ознак фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату чи неправомірних запозичень. Ідеї, результати та фрагменти текстів інших авторів належним чином оформлено із посиланнями на відповідні джерела.

Мова та стиль викладення результатів.

Дисертаційна робота виконана українською мовою. Текст має чітку структуру та логічну послідовність викладу. Автор дотримується норм наукового стилю, аргументовано подає результати власного дослідження. Використання загальноприйнятої термінології відповідає вимогам наукового дискурсу, що забезпечує точність і однозначність формулювань.

Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, списку

лексикографічних джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 289 сторінок.

У вступі обґрунтовано вибір теми, розкрито актуальність дослідження, визначено його зв'язок із науковими темами, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет, охарактеризовано матеріал дослідження, окреслено методологічне підґрунтя й описано застосовані методи. Представлено наукову новизну отриманих результатів, сформульовано основні положення, що виносяться на захист, розкрито теоретичне значення та практичну цінність роботи, а також наведено відомості про апробацію результатів дисертаційного дослідження. У першому розділі розглянуто основні теоретичні питання, пов'язані з дослідженням фахової мови вищої освіти та її термінології. Узагальнено етапи становлення терміносистеми фахової мови вищої освіти США та визначено її функційне призначення. У другому розділі подано методику аналізу термінології галузі вищої освіти США крізь призму структурного, семантичного та функційного підходів. Третій розділ присвячено композиційній організації терміносистеми: здійснено систематизацію її тематичних груп, проаналізовано структурні й словотворчі особливості, а також синтаксичні моделі термінотворення. У четвертому розділі розглянуто семантичні способи термінотворення, зокрема метафоризацію та метонімію, виявлено семантичні зв'язки та функційну специфіку терміносистеми вищої освіти США. У загальних висновках викладено результати наукового пошуку відповідно до поставлених завдань, окреслено перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Додатки містять ілюстративний матеріал дослідження та узагальнені таблиці отриманих результатів.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

Наукові результати дисертації оприлюднено у 13 наукових публікаціях, з яких 11 – одноосібні. Серед них – 8 статей, опублікованих у виданнях, включених на дату публікації до Переліку наукових фахових видань України (2 з них – у співавторстві), а також одна стаття у співавторстві, надрукована у зарубіжному науковому журналі, що індексується в міжнародній наукометричній базі Scopus. Результати дослідження також були апробовані на п'яти наукових фахових конференціях.

Наукові публікації здобувача відзначаються високим рівнем наукової обґрунтованості, логічністю викладу та відповідністю сучасним вимогам до проведення наукових досліджень. У працях продемонстровано глибоке розуміння досліджуваної проблематики, використано загальноновизнану наукову термінологію й сучасні методи аналізу. Здобувач послідовно дотримується

принципів академічної доброчесності, що підтверджується коректним цитуванням джерел, належним оформленням бібліографічних посилань і відсутністю ознак порушення авторських прав. У співавторських публікаціях чітко простежується особистий внесок здобувача, що полягає у формулюванні теоретичних положень, проведенні аналітичних досліджень та обґрунтуванні основних висновків дисертаційного дослідження. Отже, основні результати дисертації повною мірою відображені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Слід зауважити, що в дисертаційній роботі наявні окремі технічні неточності в оформленні внутрішньотекстових бібліографічних посилань. Водночас ці зауваження мають несуттєвий характер, не впливають на якість проведеного дослідження, не знижують рівень його наукової новизни та практичної значущості й не ставлять під сумнів загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу.

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Шеремети Катерини Борисівни на тему «Структурно-семантичні та функційні особливості термінології фахової мови вищої освіти США» виконана на високому науковому рівні, не містить ознак порушення принципів академічної доброчесності та є завершеним науковим дослідженням. Сукупність теоретичних і практичних результатів, отриманих у дисертації, дозволяє розв'язати важливе наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 03 Гуманітарні науки. За актуальністю, науковою новизною та практичною цінністю дисертаційна робота повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, визначеним у пп. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Шеремета Катерина Борисівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Рецензент:

Доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови
факультету лінгвістики

КПІ ім. Ігоря Сікорського,
кандидат філологічних наук

М.П. [підпис]
справи
№ 6

«___» _____ 2025 року

Ірина БАКЛАН

